Eeva Raevaara
Neuvotteleva virkamies
Sosiaali- ja terveysministeriö
9.6.2025

Asia: E 45/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: EU; Komission tiedonanto; Naisten oikeuksien edistämissuunnitelma

Euroopan komissio julkaisi tiedonannon Naisten oikeuksien edistämissuunnitelmasta ja suunnitelman liitteenä naisten oikeuksien julistuksen 7.3.2025. Liitteeseen on kirjattu EU:n naisten oikeuksia koskevat periaatteet ja tavoitteet, jotka ohjaavat erityisesti EU:n uuden sukupuolten tasa-arvostrategian ja sen toimenpiteiden valmistelua. Komissio julkaisee tasa-arvostrategian näillä näkymin vuoden 2026 alkupuolella.

Komissio on nyt ensimmäistä kertaa tehnyt tasa-arvostrategian valmistelusta kaksiportaisen prosessin, jolloin ensimmäisessä vaiheessa eli edistämissuunnitelmassa määritellään periaatteet ja tavoitteet ja toisessa vaiheessa eli tasa-arvostrategiassa konkreettiset toimenpiteet. Tasa-arvostrategian keskeinen valmisteluvaihe ajoittuu tähän vuoteen. Komissio käynnisti 19.5.2025 julkisen verkkokuulemisen ehdotuksista tasa-arvostrategian toimenpiteiksi. Komissio esittelee edistämissuunnitelman Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden –neuvostossa 19.6.2025.

Edistämissuunnitelman teemat

Edistämissuunnitelman kahdeksan pääteemaa ovat: sukupuolistuneen väkivallan torjunta; terveyttä edistävät normit; samapalkkaisuus ja taloudellinen voimaantuminen; työ- ja yksityiselämän ja hoitovelvoitteiden tasapaino; yhtäläiset työllistymismahdollisuudet ja asianmukaiset työolot; laadukas ja osallistava koulutus; politiikkaan osallistuminen ja tasapuolinen edustus sekä naisten oikeuksien toteutumisesta vastaavat institutionaaliset mekanismit.

Monet näistä teemoista sisältyvät myös EU:n nykyiseen tasa-arvostrategiaan. Mukana on kuitenkin myös uusia teemoja, kuten digitalisaatiota koskevat tasa-arvokysymykset.

Suomen kanta

Aiempia Suomen kantoja sisältyy E-kirjeeseen E7/2025 Suomen ennakkovaikuttamisen painopisteistä komission vuoden 2025 työohjelmaan sekä helmikuussa 2025 hyväksyttyyn hallituksen tasa-arvo-ohjelmaan, muun muassa:

Suomi edistää pitkäjänteisesti sukupuolten tasa-arvoa EU:ssa (E7/2025).

Suomi edistää EU:ssa pitkäjänteisesti sukupuolten tasa-arvoa ja jatkaa pitkän aikavälin ihmisoikeuspoliittista linjaansa sukupuolten tasa-arvon, ml. seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien (SRHR), ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä koskevien asioiden edistämistä. Tasa-arvoa edistetään sekä erityistoimin että sisällyttämällä sukupuolinäkökulma osaksi kaikkea päätöksentekoa ja valmistelua. Kuluvalla komission kaudella on tärkeää saada uusi, erillinen ja vahva EU:n tasa-

arvostrategia ja varmistaa sen vaikuttava toimeenpano. Strategiassa ja laajemmin EU:n tasa-arvopolitiikassa keskeisiä teemoja olisivat muun muassa: työelämän tasa-arvo, ml. palkkatasa-arvo, hoiva ja sen tasa-arvoinen jakaminen, sukupuolistuneen väkivallan torjunta sekä päätöksenteon tasa-arvo. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen ja sukupuolitietoisen budjetoinnin prosessien ja rakenteiden vahvistaminen on olennaista. (VN periaatepäätös STM 2024/174: Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2024–2027).

Seuraavassa nostetaan esiin keskeisimpiä tarkempia kantoja:

Suomi pitää asianmukaisina ja perusteltuina naisten oikeuksien edistämissuunnitelman esittämiä periaatteita ja niihin kytkeytyviä tavoitteita.

Suomi tukee edistämissuunnitelman sisältämiä tavoitteita koskien laaja-alaista naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyä ja torjumista sekä naisten oikeutta hyvään fyysiseen terveyteen ja mielenterveyteen. Tulevissa toimenpiteissä olisi tärkeä kiinnittää erityistä huomiota politiikassa ja kansalaisyhteiskunnassa toimivien naisten kohtaaman väkivallan torjuntaan.

Suomi tukee myös edistämissuunnitelman periaatteita ja tavoitteita koskien samapalkkaisuutta, yhtäläisiä työllistymismahdollisuuksia sekä työ- ja yksityiselämän tasapainoa. Suomi korostaa, että työn ja yksityiselämän yhteensovittamisen edistäminen koskee sekä naisia että miehiä ja hoivavastuun tasa-arvoisen jakamisen edistämisen on tärkeä näkyä tasa-arvostrategian toimenpiteissä.

Suomi tukee edistämissuunnitelman koulutusta, politiikkaan osallistumista sekä institutionaalisia mekanismeja koskevia tavoitteita. Suomi tukee sukupuolten tasa-arvon sisällyttämistä unionin kaikille politiikka-alueille, erityisesti komission prioriteettialueille, kuten varautumisen ja kilpailukyvyn vahvistamiseen. Tärkeitä ovat tulevassa tasa-arvostrategiassa määritellyt käytännön valtavirtaistamistoimet, jotka perustuvat vahvoihin rakenteisiin ja tehokkaisiin välineisiin. Suomi tukee myös edistämissuunnitelman EU:n ulkoisen politiikan tasa-arvotavoitteita, kuten kaikenlaisen seksuaalisen ja sukupuolistuneen väkivallan ehkäisyä ja torjuntaa konfliktialueilla.

Suomi pitää tärkeänä, että tulevaan tasa-arvostrategiaan sisältyy tavoitteita ja toimia myös koskien miesten ja poikien asemaa osana sukupuolten tasa-arvon edistämistä. Suomi tukee edistämissuunnitelman näkökulmaa, joka korostaa sukupuolten tasa-arvon ja muun muassa iän ja vammaisuuden risteyskohtia ja pitää tärkeänä näitä koskevia käytännön toimenpiteitä tulevassa tasa-arvostrategiassa.

Suomi pitää tärkeänä, että edistämissuunnitelmassa on kiinnitetty huomiota digitalisaation ja tekoälyn tuomiin tasa-arvohaasteisiin ja tukee tavoitteita tällä alueella.